Liite 2: TAIDETESTAAJAT 26–27–28

Taidetestaajat on Suomen suurin ja ainoa valtakunnallinen kulttuurikasvatusohjelma. Se vie kaikki Suomen kahdeksasluokkalaiset opettajineen kokemaan ja arvioimaan taidetta osana koulupäivää. Toiminta on käynnistynyt vuonna 2017. Ohjelmaa tuottaa Suomen lastenkulttuuriliitto.

Vuosi 2027 muodostaa Taidetestaajat-toiminnassa merkittävän siirtymävaiheen. Lukuvuosi 2026–27 toteutetaan vielä pääasiassa Suomen Kulttuurirahaston ja Svenska kulturfondenin rahoituksen turvin kahden taidevierailun mallilla. Kesällä 2027 säätiörahoitus päättyy, ja lukuvuodeksi 2027–28 toiminta siirtyy valtion rahoittamaksi. Valtion vuoden 2027 talousarvioesitykseen sisältyvä 3,5 miljoonan euron kertaluonteinen rahoitus mahdollistaa toiminnan jatkumisen yhden taidevierailun mallilla. Työtä rahoituksen varmistamiseksi tämän jälkeen jatketaan myös kalenterivuonna 2027.

Lukuvuosien päälinjat

	2026–27	**2027–28**
Vierailujen määrä	2 / kahdeksasluokkalainen	1 / kahdeksasluokkalainen
Vierailumalli	2 lähialuevierailua tai 1 lähialue- ja 1 valtakunnallinen vierailu	Lähialuevierailu tai ylimaakunnallinen vierailu
Päärahoitus	Suomen Kulttuurirahasto ja Svenska kulturfonden, n. 6,5 M€	Valtio, 3,5 M€

Tarvekuvaus

Koulujen osallistumisaste Taidetestaajat-ohjelmaan on ollut lähes 100 prosenttia kaikilla toimintakausilla koronapandemiaa lukuun ottamatta. Toiminta on kehittänyt koulujen retkiosaamista ja ulkopuolisten oppimisympäristöjen hyödyntämistä. Samalla taidetoimijoiden kiinnostus nuoriin yleisönä on vahvistunut ja yleisötyötä on kehitetty eri taiteenaloilla ympäri Suomea.

MDI Publicin vuonna 2025 toteuttama selvitys tunnistaa Taidetestaajat-toiminnassa viisi keskeistä vaikutuspolkua: nuorten taide- ja kulttuuritietoisuuden vahvistuminen ja uusien käyttäjien kasvu, demokratiakasvatus ja yhteiskunnallinen osallisuus, taide- ja kulttuuriopetuksen kehittäminen kouluissa, taide- ja kulttuurialan kehittyminen nuorten näkökulmasta sekä vaikutukset muihin sidosryhmiin, kuten liikennöitsijöihin.

Taidetestaajat-ohjelma on linjassa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden kanssa erityisesti laaja-alaisen osaamisen ja koulun ulkopuolisten oppimisympäristöjen osalta. Toiminta tukee myös lasten kulttuuristen oikeuksien, osallisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumista. Kevään 2025 koulukyselyn perusteella vain 19 prosenttia yläkouluista tekisi taidevierailuja ilman Taidetestaajat-ohjelmaa.

Taide ja taiteen lukutaito ovat tärkeä osa suomalaista sivistystä. Taidetestaajat-toiminta tukee koulujen taidekasvatusta ja toimii samalla demokratia- ja kansalaiskasvatuksena: nuoria rohkaistaan muodostamaan, sanoittamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä kohtaamaan erilaisia näkökulmia.

Toiminnan tavoitteet

- Jokainen Suomen kahdeksasluokkalainen pääsee kokemaan korkealaatuista ja ikäluokalle sopivaa taidetta osana koulupäivää.
- Nuorten valmiudet käsitellä taidekokemuksia, muodostaa ja perustella omia näkemyksiä sekä antaa palautetta vahvistuvat.
- Nuorten kansalais-, keskustelu- ja matkustustaidot sekä minäpystyvyyden kokemus vahvistuvat.
- Opettajat saavat työkaluja taidesisältöjen hyödyntämiseen, ja taidevierailut kytkeytyvät aiempaa vahvemmin osaksi opetusta ja muuta kulttuurikasvatusta.
- Suomen taide- ja kulttuurikentän osaaminen nuoren yleisön kohtaamisessa ja yleisötyössä vahvistuu, ja toimiviksi havaittuja käytäntöjä jaetaan valtakunnallisesti.
- Taidetestaajat-toiminnan rahoitus saadaan kestävälle pohjalle ja toiminta vakiintuu osaksi suomalaista peruskoulua.

Toteutustavan yhteiset periaatteet

Suomen lastenkulttuuriliitto vastaa Taidetestaajat-toiminnan koordinoinnista ja kehittämisestä. Käytännön yhteistyötä koulujen ja taidetoimijoiden kanssa hoitaa valtakunnallinen koordinaatiotiimi. Sekä oppilaiden että opettajien pääsyliput ja vierailuihin tarvittavat matkat katetaan Taidetestaajat-ohjelman rahoituksesta.

Vierailukokonaisuuteen kuuluu nuorille suunnattua yleisötyötä sekä mahdollisuus arvioida kokemusta Taidetestaajat-arviointisivustolla. Etko- ja jatkotehtävien avulla nuoria valmistetaan taidekokemukseen ja tuetaan kokemuksen käsittelyä. Taidetestaajat-tiimi tekee tiivistä yhteistyötä taidetoimijoiden kanssa nuorille suunnatun yleisötyön ja käytäntöjen kehittämiseksi.

Vierailukohteiden valinnoissa painotetaan korkean taiteellisen laadun lisäksi nuoren kokemusta tukevaa yleisötyötä, alueellisia tarpeita, saavutettavuutta, taidelajien monipuolisuutta ja aiempia kokemuksia. Ohjelmavalintojen valmistelussa kuullaan nuorten ja opettajien raateja.

Lukuvuosi 2026–27

Lukuvuonna 2026–27 jokaiselle kahdeksasluokkalaiselle tarjotaan kaksi taidevierailua matkoineen. Koulut ovat ilmoittautumisen yhteydessä voineet valita joko kaksi lähialuevierailua omaan tai naapurimaakuntaan tai yhden lähialuevierailun ja yhden valtakunnallisen vierailun. Valtakunnalliset vierailut suuntautuvat muualta Suomesta pääsääntöisesti Helsinkiin ja Uudeltamaalta muualle Suomeen. Kalenterivuoden 2026 aikana osa valtakunnallisista vierailuista suuntautuu Euroopan kulttuuripääkaupunki Ouluun.

Lukuvuosi 2026–27 on viimeinen Suomen Kulttuurirahaston ja Svenska kulturfondenin rahoittama lukuvuosi. Samalla valmistellaan siirtymää uuteen rahoituspohjaan ja yhden vierailun malliin kaudelle 2027–28.

Lukuvuosi 2027–28

Lukuvuonna 2027–28 jokaiselle kahdeksasluokkalaiselle tarjotaan yksi taidevierailu. Aiemmasta kahden vierailun mallista supistetaan käytettävissä olevan rahoituksen pienentyessä noin puoleen aiemmasta tasosta.

Kouluille tarjotaan kaksi vaihtoehtoista vierailumallia:

- Lähialuevierailu oman maakunnan tai lähialueen taidekohteeseen. Kohde voi sijaita myös naapurimaakunnassa, mikäli se on koulun sijainnin ja kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaista.

- Ylimaakunnallinen vierailu oman lähialueen ulkopuolelle kohteeseen, jonka taiteellinen sisältö, tuotannon erityisluonne tai mittakaava perustelee tavanomaista pidemmän matkan. Vierailut toteutetaan maateitse, ja suunnittelussa huomioidaan matka-aika, saavutettavuus ja kokonaiskustannukset.

Ylimaakunnallista vierailua ei voida taata kaikille sen valinneille kouluille. Toteutuminen riippuu tarjolla olevista taidesisällöistä, koulun sijainnista sekä matkajärjestelyjen ja kustannusten tarkoituksenmukaisuudesta. Mikäli ylimaakunnallista vierailua ei voida toteuttaa, koululle järjestetään lähialuevierailu.

Kauden 2027–28 ohjelmahaku ja koulujen ilmoittautuminen järjestetään marras–joulukuussa 2026. Ohjelmavalinnoissa huomioidaan käytettävissä olevan rahoituksen puitteissa alueellinen kattavuus, taidelajien monipuolisuus sekä vierailujen tarkoituksenmukainen sijoittuminen eri puolille Suomea. Ylimaakunnallisissa vierailuissa painotetaan lisäksi sisällön erityisyyttä ja sen tuottamaa lisäarvoa suhteessa matkan pituuteen ja kustannuksiin.

Kehitystyön kärjet ja toiminnan painopisteet vuonna 2027

1. **Uusi toimintamalli ja uusi rahoituspohja toimimaan**

Vuoden 2027 tärkein tuotannollinen muutos on siirtyminen kahden vierailun mallista yhden vierailun malliin. Tavoitteena on toteuttaa muutos niin, että valtakunnallinen kattavuus säilyy ja taiteellisen sisällön sekä yleisötyön laatu pysyvät korkealla tasolla. Rahoituspohjan muuttuminen yksityisestä julkiseksi edellyttää samalla muutoksia esimerkiksi hankinta-, sopimus- ja hallintoprosesseihin.

2. **Rahoituksen kasvattaminen ja vakiinnuttaminen**

Tavoitteena on kasvattaa Taidetestaajat-toiminnan rahoitusta jo lukuvuodelle 2028–29 siten, että toiminnassa voidaan palata kahden taidevierailun malliin. Pidemmän aikavälin tavoitteena on vakiinnuttaa julkinen rahoitus hallituskauden 2027–31 aikana. Lisäksi kartoitetaan monilähteisen rahoituksen mahdollisuuksia valtionrahoituksen täydentämiseksi.

3. **Yhteistyön ja kumppanuuksien kehittäminen**

Yhteistyötä taidekentän, kuntien, kuljetustoimijoiden, Suomen lastenkulttuuriliiton jäsenten ja muiden kumppaneiden kanssa syvennetään. Kumppanuuksilla tavoitellaan erityisesti vierailujen kustannustehokasta toteuttamista, alueellisen saavutettavuuden vahvistamista ja yhteisen osaamisen lisäämistä.

4. **Kulttuurikasvatuksen pedagogisen jatkumon vahvistaminen**

Taidetestaajat-toimintaa kytketään aiempaa tarkoituksenmukaisemmin osaksi paikallisia ja alueellisia kulttuurikasvatuksen kokonaisuuksia. Yhteistyötä kuntien ja kulttuurikasvatussuunnitelmien toteutuksesta vastaavien tahojen kanssa tiivistetään, ja tietoa kulttuurikasvatussuunnitelmien sisällöistä ja toteutuksesta hyödynnetään toiminnan suunnittelussa.

5. **Nuorten osallisuuden ja taidekentän oppimisen vahvistaminen**

Nuorten palautteenanto-osaamista, arviointiin osallistumista ja oppilas- ja opettajaraatien toimintaa kehitetään edelleen. Samalla taidetoimijoilta kerätään systemaattisesti tietoa siitä, miten Taidetestaajat-ohjelmaan osallistuminen on vahvistanut niiden osaamista nuoren yleisön kohtaamisessa ja johtanut konkreettisiin muutoksiin yleisötyössä tai muissa toimintatavoissa.

Keskeiset tulokset ja mittarit

- Taidetestaajat-ohjelma tavoittaa mahdollisimman kattavasti koko kahdeksasluokkalaisten ikäluokan. Mittari: kahdeksasluokkalaisten suhteellinen osallistujamäärä.
- Nuoret osallistuvat aktiivisesti taidekokemustensa arviointiin ja oman näkemyksensä sanoittamiseen. Mittari: nuorten antamien arvioiden suhteellinen määrä eli arviointiaste.
- Nuorten valmius ja halukkuus hakeutua taiteen äärelle myös tulevaisuudessa vahvistuu. Mittari: Menisitkö uudelleen? -kysymykseen saadut vastaukset.
- Suomen taide- ja kulttuurikentän osaaminen nuoren yleisön kohtaamisessa vahvistuu. Mittari: niiden taidetoimijoiden osuus, jotka arvioivat Taidetestaajat-ohjelmaan osallistumisen vahvistaneen osaamistaan, sekä niiden osuus, jotka ovat tehneet ohjelmasta saadun kokemuksen tai palautteen perusteella konkreettisia muutoksia toimintaansa.
- Rahoitus saadaan kestävälle pohjalle. Mittari: Taidetestaajat-ohjelman kokonaisrahoitus lukuvuodelle 2028–29 ja siitä eteenpäin.

Lisäksi jatketaan systemaattisia koulu- ja taidetoimijakyselyitä, joissa kartoitetaan toiminnan onnistumista koulujen ja taidetoimijoiden näkökulmasta.

Tuotannon aikataululliset virstanpylväät 2026–28

- 8/2026 Lukuvuoden 2026–27 vierailukausi alkaa.
- 11/2026 Koulujen ilmoittautuminen lukuvuodelle 2027–28.
- 11–12/2026 Ohjelmahaku lukuvuodelle 2027–28.
- 1/2027 Ohjelmavalinnat lukuvuodelle 2027–28.
- 2–3/2027 Sopimusneuvottelut ja vierailukalenterin valmistelu lukuvuodelle 2027–28.
- 3–5/2027 Tulevan lukuvuoden vierailujen varaaminen ja matkajärjestelyjen aloittaminen.
- 5/2027 Tiedotus kouluille lukuvuoden 2027–28 vierailuista siltä osin kuin ne ovat varmistuneet.
- 5–6/2027 Lukuvuoden 2026–27 vierailukausi päättyy.
- 8/2027 Lukuvuoden 2027–28 vierailukausi alkaa.
- 11/2027 Koulujen ilmoittautuminen lukuvuodelle 2028–29, mikäli jatkorahoitus mahdollistaa seuraavan kauden valmistelun.
- 11–12/2027 Ohjelmahaku lukuvuodelle 2028–29, mikäli jatkorahoitus mahdollistaa seuraavan kauden valmistelun.

Lisätietoja saa pyydettäessä Taidetestaajat-ohjelman päälliköltä.